

Gozdarstvo v času in prostoru

pomočnike smo poleg dosedanje A. M. Furuberg-Gjedtjernet predlagali še H. R. Heinimana in E. De Sousa. Raziskovalne skupine so razpravljale o svojih vodjih za obdobje 2000 - 2005. V skupini Ergonomija smo ugotovili, da sta koordinator in pomočnik že izkoristila dva možna mandata in je treba najti nova.

Oba referata sta vzbudila živo zanimanje udeležencev: Risto Lauhanen je predstavil rezultate raziskav vplivov mineralnih in bio olj na sadike v manjših in večjih količinah iz zraka in iz zemlje ter prednosti bio olja za gozd in delavca. Stanislav Sever je ob predstavitvi hrvaškega gozdarstva poskušal definirati tehnologijo in njeno tranzicijo ob koncu tisočletja.

Ekskurzija nas je vodila v osrednji švicarski kanton Schwyz. Tamkajšnji gozdar nam je predstavil zgodovino in današnjo problematiko pri gospodarjenju z gozdom. Pojasnil je, da je restriktivni švicarski zakon o gozdovih nastal že zelo zgodaj, ker so med industrializacijo zelo uničili gozdove in jih zatem zaradi številnih hudourniških poplav zavarovali. Predstavil je številne funkcije, ki jih mora v Švici gozd izpolnjevati. Zaradi zahtev zakona o ohranjanju gozda in opuščanja paše se površina gozda povečuje. Problem so visoke lesne zaloge, ki ne zagotavljajo dovolj stabilnih gozdov in njihove varovalne vloge. Razložil nam je, da je treba gozdove tudi za varovalno vlogo negovati, vendar ukrepajo le toliko, kot je nujno, oziroma kolikor je sredstev. Podobno smo slišali že na gozdarskih študijskih dnevih o gorskem gozdu v Logarski dolini. Za zmanjšanje lesnih zalog skušajo tudi vzpodbujati večjo rabo lesa, na primer v gradbeništvu z lepljenimi konstrukcijami. Pokazali so nam spravilo navzgor z žičnim žerjavom

Koller 303 in sicer spravilo tanke bukove oblovice iz redčenja. Redčenje je bilo nujno za ohranitev stabilnosti gozda na strmini. Na zgornji postaji je les odnašal izpod žičnega žerjava bager s kleščami. Ob cesti so izdelali nekaj hlodov, večinoma pa nacepili s cepilnim strojem prostorninski les, ker so v tisti dolini (Moutal) tako navajeni. Pokazali so nam še spravilo lesa s helikopterjem iz gozda na zelo strmim pobočju, ki ima proizvodno in varovalno vlogo. V Švici spravijo letno že okrog 500.000 m³ lesa s helikopterji. Uporabljajo posebne lahke helikoptere, v katerih je prostor samo za pilota in so narejeni samo za transport tovorov na vrvi. Raziskave so pokazale, da je tako spravilo smotno samo, če traja posamezen cikel spravila manj kot 3 minute. Zato pa mora biti organizacija dela pri pripenjanju, odpenjanju tovara in nalivanju goriva izredno učinkovita. Pri spravilu so večinoma cela debela pripenjali na treh mestih na nedostopnem skalovitem pobočju in odlagali na travnik ob cesti. Javno cesto so morali vsakih nekaj minut zapreti za promet. Vsi delavci so med sabo in s pilotom povezani z radijsko zvezo. Helikopter ima sicer posebno stransko okno, skozi katero pilot opazuje tla pod seboj, vendar je veliko časa v neugodnem zasukanem položaju. Rešitev bi bila prozoren pod pilotove kabine. V okviru ekskurzije je bil še turistični ogled ene od obal Vierwaldstätterskega jezera in mesta Luzern. Brez poizkušanja švicarskega fondija tudi ni šlo. Tako strokovna ekskurzija, izmenjava mnenj kot tudi razprave o načrtih gozdnega dela in tehnike do kongresa in na njem so bile zagotovo zanimiva nova izkušnja, iz katere se je možno marsikaj naučiti in uporabiti pri našem delu.

Mednarodni sejem lesarstva v Celovcu

Od 3. do 6. septembra 1998 je v Celovcu potekal 45. mednarodni sejem lesarstva. To je bil strokovni sejem strojne tehnike za gozdarstvo in žagarstvo, industrije dobaviteljev polizdelkov, trgovine z lesarskimi proizvodi in obrti za predelavo lesa.

Predstavilo se je preko 300 razstavljalcev, predvsem proizvajalcev lesarskih strojev za obdelavo lesa. Nezanemarljiv delež so tokrat predstavljali tudi razstavljalci gozdarskih strojev, vozil, orodja, opreme, merilne tehnike, specializirane računalniške programske in strojne opreme, vključno s storitvami in proizvajalci strojev za primarno predelavo lesa. Poleg gozdarstva,

žagarstva in predelave lesa so bila predstavljena tudi druga strokovna področja:

- transport lesa (vozila, orodja, dvigalne in manipulacijske storitve, logistika - cesta, železnica, ladja);
- kondicioniranje lesa (preskusna in merilna tehnika, sušilne naprave);
- ekološka tehnologija in varnostna tehnika;
- obdelava podatkov (vnos, priprava, uporaba);
- pridobivanje energije;
- šolanje in nadaljnje izobraževanje;
- les kot osnovni element (izolacijski in tesnilni sistemi, uporaba okroglega lesa);

- ohranjanje vrednosti lesa (restavracijska tehnika, zaščitna sredstva in orodja);
- lesni izdelki in polizdelki;
- trgovina z lesom.

Opazen je bil poudarek na pridobivanju energije iz lesne biomase. Tako ekonomične in ekološko sprejemljivejši peči v zasebnih kurilnicah kot tudi sistemi daljinskega ogrevanja in pridobivanja električne energije so na velikem pohodu.

Predstavljeni so bili stroji za pripravo lesne biomase za kurivo (peleti, sekanci, polena), lokalno transportiranje kuriva do kurilnic in same kurilne naprave z novimi tehničnimi in ekološko ter ekonomsko podprtimi izboljšavami, vključno s sistemskimi rešitvami za predelavo in izrabo energetskega lesa, kot so uporaba drobnega lesa, ki nastane pri redčenju in bi sicer ostala v gozdu; nastanek trga lesne biomase za energetske namene, kar je med drugim tudi spodbuda za izvajanje redčenja; povezovanje lastnikov gozdov; uporaba sečnih ostankov in ostankov primarne predelave lesa; subvencioniranje individualnih kurilnic na lesno biomaso in izolacij stanovanjskih objektov; izraba sončne energije; tehnika predelave odpadnega lesa in drv itd.

Spremljajoče prireditve, zasedanja, simpoziji in dodatne razstave

- Organizatorji so se potrudili in priredili številne zanimive obsejemske dejavnosti, povezane z gozdarstvom, lesarstvom, trženjem, izobraževanjem, ter kulturne in družabne prireditve. Med odmevnejše sodijo:
- mednarodni gozdarski in lesarski simpozij na temo "Gozd in žaga - poti k partnerstvu na globalnem tržišču";
 - dan gradnje z lesom;
 - mednarodni dan rezanega lesa: rastoči trend uporabe lesa, položaj okroglega in rezanega lesa na evropskih in na svetovnih tržiščih;
 - dan koroških gozdarsko usmerjenih kmetij na temo razpetosti evropskega gozdarstva med odločitve, sprejete na drugih področjih, in mednarodnimi razvojnimi težnjami k stabilnosti;
 - mednarodno tekmovanje za tesarje;
 - predstavitev nagrad za trženje lesa, nagrade Sklada za podporo raziskav obrtnega gospodarstva in inovacijske nagrade za gozdarstvo;
 - predstavitev strokovnih šol Hallein in Kuchl ter gozdarskega izobraževalnega centra Osoje;
 - razstava "Gozd prihaja v mesto";
 - predstavitev žagarskih združenj, drvarskih podjetij in lovskih organizacij.

Nekatere novosti sejma

Na sejmskem prostoru, dobro razporejenem po gozdarskih in lesarskih področjih, smo lahko videli nekaj novosti:

- Timbatic, naprava za obdelavo podatkov podjetja Latschbacher ponuja poleg "Touch-screen-displaya" tudi izboljšano tipkovnico za lažji vnos podatkov in ohišje, ki prenese najtežje vremenske pogoje in mehanske obremenitve.
- Pro Forst, program za vodenje stroškov, kalkulacije in ekonomske primerjave, gozdne inventure, gozdarske sinernice in modeliranje v gozdarstvu, podjetja PRO DV.
- Računalnik Psion z novo, uporabniku prijaznejšo obdelavo podatkov.
- Mobilne tračne žage z nižjimi investicijski stroški, enostavnejšim upravljanjem, lažjimi motorji in večjo hitrostjo rezanja.
- Elektronski razdaljemer podjetja Leica z avtomatskim horizontiranjem, samodejnim laserskim nastavljanjem na cilj in vnosom podatkov, ki omogoča nadaljno obdelavo na CAD- ali drugih geodetskih računalniških programih.
- Novost pri spravilu lesa je samoodpenjalni kavelj za privlačenje lesa podjetja Crosby, sistemi za pravilno navijanje jeklenih vrvi na gozdarskih vitlih firme Gantner, usmerjevalni škripec podjetja Swiss-rop, ki se odlikuje po nizki teži 4,3 kg, njegova rušilna sila pa je 35 t.
- Za obvejevanje drevja je Interforst predstavil t. i. "plezalno opico" pri obvejevanju iglavcev in nove modele zaščitnih oblačil in opreme gozdnih delavcev.
- Podjetje Rendl je predstavilo Pellimat Komfortpaket, varčno ogrevalno napravo na lesne pelete za eno- ali dvodružinsko hišo in možnostjo avtomatskega transportiranja kuriva na razdalji 20 m.
- Za prevoz lesa po železnici je podjetje RailCargo-Austria predstavilo nov način pokrivanja lesa med prevozi, ki omogoča enostavno nakladanje in razkladanje.

Kaj pa Slovenija?

Žal se je potrdila trditev predsednika sejma W. Dermutha v letošnjem 32. zvezku časopisa Holzkurier, da je sosednja država Slovenija zadržana in vase zaprta in da obenem od Hrvaške pričakuje pozitivne gospodarske znake. Dejstvo je, da smo opazili na sejmu le tri slovenske razstavljalce (Tajfun in še dva proizvajalca tračnih žag) - videli nismo niti gozdarskega traktorja Woody, ki bi bil dobra alternativa Timberjackovim

Gozdarstvo v času in prostoru

orjakom. Predstavila se ni nobena izmed številnih slovenskih lesarskih šol, na tekmovanju tesarjev med desetimi zastopanimi narodi ni visela slovenska zastava, visele pa so zastave vseh drugih, Avstriji sosednjih držav. Dejstvo je, da se ni predstavilo nobeno slovensko gozdarsko podjetje, izobraževalna ali znanstvena ustanova. Temu ne moremo več reči samokritičnost slovenskih gozdarjev in lesarjev, ampak prej nezainteresiranost in brezvoljnost. In če ponovim za W. Denmuthom: "Še naprej bodo potrebni veliki napor,

da izrabimo bližino Italije. Slovenije in Hrvaške. Vprašujemo se, če slovenski gozdarji nimamo nobene ideje, zaradi katere bi bilo vredno izbrati in negovati med-sosedske odnose z Avstrijo. Morda bi komu koristile tudi naše gozdarske izkušnje, mi pa bi, če ne drugega, vsaj promovirali Slovenijo in slovensko gozdarstvo.

Jaka Klun,
Mag. Mirko Medved,
Mag. Robert Robek

Obisk južnotirolskih hudourničarjev

Ko sem pred leti mojemu stanovskemu kolegu in prijatelju dr. Alois-u Karner-ju iz Južne Tirolske povedal, da imamo tudi mi v Sloveniji podjetje za urejanje hudournikov (PUH) z vrhunskimi gozdarskimi strokovnjaki – hudourničarji in ga ob tem vprašal, če je za to, da se južnotirolski in naši hudourničarji enkrat letno izmenjajo obiščejo, je bil takoj za!

Moram povedati, da v pretežno gorati in avtonomni pokrajini na severu Italije – Južni Tirolski, načrtno urejajo hudournike že od leta 1884, to je 115 let.

Firma, v kateri delujejo južnotirolski hudourničarji, ima širši obseg dela, saj se ukvarja še z izkoriščanjem gorskih potokov in rek v energetske namene, skrbijo za pitno vodo in podobno (nemški naziv firme: Sonderbetrieb für Bodenschutz, Wildbach und Lawinenverbaung).

Ko je bil vzpostavljen osebni in pismeni stik med obema firmama, so strokovni obiski stekli. Dogovorila sva se, da se po možnosti enkrat letno obiščejo (manjša skupina za en osebni avto). Takšen obisk ali ekskurzijo je razmeroma lahko organizirati, stroški in priprave niso veliki, vsi udeleženci, gostitelji in gostje pa v treh dneh veliko zanimivega vidijo in se pri tem marsičesa naučijo. Pogovori tečejo pravzaprav od zajtrka pa vse do takrat, ko gredo udeleženci spat.

Do sedaj so se hudourničarji obiskali že trikrat, letošnji program pri nas od 6. do 9. maja pa je bil takšen:

Prvi dan smo štiri južnotirolske hudourničarje pričakali na mejnem prehodu Vič na Koroškem. Po kosilu je sledil ogled hudournika Suhodolnica, ki je leta 1990 in 1995 ob neurju odplaval gozdno cesto v dolžini 3,5 km. Problem so hudourničarji rešili z gradnjo zaplavne

pregrade. Med letoma 1980-81 se je tudi uredilo sotočje hudourniških potokov Suhodolnice in Jenine. Pred tem posegom je voda ob vsakem večjem deževju zalila stavbe v Podgorju.

Drugi dan so se udeleženci ekskurzije odpravili v Gornjo Savinjsko dolino. Ogledali so si hudourniško dolino od Luč do Podvolvljeka, kjer je hudournik Lučnica leta 1990 naredil ogromno škodo. V dolini so si ogledali staro zaplavno pregrado, ki še danes dobro služi svojemu namenu, v Podvolvljeku pa sistem konsolidacijskih pregrad. V močnem neurju je zemeljski plaz v dolini Lučnice leta 1990 popolnoma zaprl dolino, za naravnim jezom pa se je nabralo okoli 2 milijona m³ vode. Danes o hudi naravni katastrofi skoraj ni več sledu.

Kasneje smo si ogledali sanacijo "Slapnikovega plazu" pod Raduho, ki je bil 1,5 km dolg in 80-200 m širok, imel pa je okoli 1,5 milijona m³ zemeljskega materiala. Tudi ta zadeva je uspešno sanirana.

Da pa se ne bi pogovarjali samo o stroki (saj to ni bil izključni namen), so si popoldan gozdarji pod vodstvom našega kolege Avgusta Lenar-ja ogledali v lepem sončnem vremenu še Logarsko dolino.

Zadnji dan obiska v Sloveniji so južnotirolski hudourničarji preko Črne in Mežice, kjer so si ogledali muzej – rudnik, odpotovali proti Mariboru, na Gozdno gospodarstvo. Pred tem pa je goste z imenitnim kosilom in lepimi darili pogostil župan Črne, gospod Franc Stakne.

Upam, da bodo spoštovani kolegi tudi v bodoče imeli dovolj časa, energije in volje, da bodo s takšnimi srečanji nadaljevali.

Branko Štampar